

over os og Landbruget derved, at de have skabt andre Institutioner i Stedet for dem, der bleve afløste, og disse Institutioner have vi hver eneste Dag for Øje. De have deres Banter, hvor deres Kapitaler ere koncentrerede, og gennem hvilke det danske Landbrug og alle de øvrige, der trænge til Penge, ere nødte til at komme til at staa i Afhængighedsforhold til dem. De have deres store Aktieselskaber, som de Dag ud og Dag ind trække deres Kapitalrenter ud af. Vi kunne jo se, at Agrarerne Landet over tale om, at Kapitalisterne udsuge dem ved den Fragt, de forlange af dem for at udsøre deres Produkter. Derfor siger jeg til dem, som tale om Landbrugets daarlige Tilstand, til de Herrer Agrarer og de Herrer Forslagsstillere: Vend Dem mod dem, der bestandig gøre sig til Herrer over Dem paa Grund af deres store Forudsæenhed i at befæste deres Herredømme! Vend Dem mod Kapitalmagten, som bruger og benytter Dem! Søg ikke Hjælp paa den Maade, som det sker ved dette Lovforslag, eller paa den Maade, som der gennem andre Udtalelser er kommet Forslag om fra dem, som ville hjælpe det danske Landbrug, ved at gaa imod Arbejderstanden. Den har det ikke for godt og er ikke i Stand til at ofre mere, end den allerede gør. Jeg sagde før, da jeg berørte en Udtalelse fra det ærede Medlem fra Fredensborg (S. Hage), at hvis han havde fulgt den Tanke videre ud, som han gav et saa smukt Udtryk, nemlig den, at Udviklingsgangen er den, at gøre det størst mulige Antal Mennesker delagtige i de Goder, som den stærke fremadstridende Produktion frembringer, maatte han være kommen til et andet Resultat, end han kom til. Jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem i, at det er rigtigt, at vi skulle forsøge paa at gøre det størst mulige Antal Mennesker delagtige i de Goder, disse Mennesker selv ere med til at skabe, men saa forekommer det mig i Modsetning til det ærede Medlem, at Løsningen ligger saa snublende nær, at jeg ikke kan forstaa, at han i det næste Øjeblik kunde sige, at der ingen Frelse var for det danske Landbrug og for dem, som sige, at de ere i Nød. Hvad er det nemlig, der mangler for, at Landbruget kan være vel situeret, og for, at Haandværkerne og andre, som ogsaa lide under de nuværende Forhold, kunne hjælpes? Hvad er det, der er i Vejen? Der er simpelthen ikke andet i Vejen, end at den store Del af Befolkningen, som sulter, fryser og lider Nød, mangler Købeevne, mangler Evne til at forskaffe sig, hvad de selv have været med til at frembringe, og der er derfor ingen anden Udvej

for de Herrer, som ville reformere, end at bringe os ud af disse urimelige, jeg kunde sige affindige Tilstande, hvor vi sulde midt i Overfloden. De maa søge at komme om paa en anden Bøvl og sørge for at skabe virkelig Købeevne for den Del af Befolkningen, som nu ikke har Naad til at købe af den store Overflod, midt i hvilken de sulde. Her er det, at Spørgsmaalet skal løses. Vi maa have en anden Opfattelse af Samfundsforholdene, dersom vi i det hele skulle komme til at leve under ordnede Forhold. Nu er den almindelige Opfattelse i Samfundet den, at den Mand, der uden at arbejde ved Hjælp af andet end sin Hjerne og uden at være stort andet end en dygtig Regnemester, blot ved at spekulere i andres Arbejdskraft og i Udbyttet af andres Arbejde, er i Stand til at fortjene adskillige Hundrede Tusinde Kroner om Aaret, er ikke alene en hæderlig Mand og, som man siger, en dygtig Forretningsmand, men han er tillige en Mand, der fortjener al den Paastømmelse, som Fædrelandet kan yde ham; han er en Mand, der, da han sandhynligvis er en tro Regeringsven, fortjener at blive dekoreret og udmærket paa alle Maader. Han er en Mand, som vækker Opmærksomhed for sin store Omfjts og sin uhyre Forretningskyndigheds Skyld, og han bliver hævet til Skyerne som en dygtig og fortjenstfuld Mand. Men dersom en Arbejder, der har 3—400 Kr. om Aaret eller maasse lidt mere, og som for denne Sum skal føde sin Familie, der i Reglen ikke er saa lidet talrig, ønsker et Tillæg til denne Smule fattige Løn, dersom han forlanger et saadant Tillæg til sin Løn, at han får f. Eks. nogle faa Kroner eller endog et Par Hundrede Kroner mere om Aaret, saa at han bedre blev i Stand til at leve og ernære sin Familie, hvad siger man saa? Saa siger man: Sag ham fra Arbejdet, gør ham brodløs, for han er en Mand, der vil omstøde Samfundsbordenen og ødelægge Fædrelandet, der ikke er i Stand til at bære de Fordringer, han stiller! Saaledes tænker man nu. Men dersom man ikke vil forandre denne Anskuelse, dersom man ikke vil begynde paa at tænke saaledes, at det er hæderligt for Arbejderen at tjene sit Brød ved sit Arbejde, og at det er vigtigt, at Arbejderen faar en saadan Betaling for sit Arbejde, at han bliver i Stand til at leve menneskeverdigt deraf, og dersom man ikke vil se paa Forholdene saaledes, at de, der ikke have deres Indtægt ved eget Arbejde, ere i ethvert Tilfælde ikke mere hæderlige end de, som have deres Indtægt ved eget Arbejde, jeg siger, at dersom vi ikke komme ind paa en saadan Opfattelse, tror jeg, at det aldrig vil